

Богдан КОМАРНИЦЬКИЙ

здобувач освітньо-професійної програми

«Менеджмент», ЗУНУ

(науковий керівник: к. е. н., доцент, доцент кафедри
менеджменту, публічного управління та персоналу ЗУНУ

Юрій БОГАЧ)

СУЧАСНІ АДАПТАЦІЇ СИСТЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ДО ЗМІН ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Сучасні умови функціонування бізнесу в Україні та світі характеризуються безпрецедентною динамікою, невизначеністю та високим рівнем турбулентності. Особливо гостро це проявляється сьогодні в Україні, коли зовнішнє середовище формується під впливом воєнних подій, економічної нестабільності, логістичних розривів, цифрової трансформації та постійних змін у регуляторному полі. У таких умовах постає питання не просто адаптації підприємств, а формування принципово нових моделей менеджменту, здатних забезпечити стійкість, конкурентоспроможність і стратегічне зростання навіть у кризових середовищах.

Сучасні дослідження, зокрема вітчизняних науковців, переконливо демонструють: підприємства, які інтегрують адаптивні механізми управління, реагують на зміни швидше, приймають обґрунтованіші стратегічні рішення і значно частіше зберігають конкурентні позиції. Саме тому в останні роки українські підприємства стикаються з масштабними зовнішніми змінами: від руйнування інфраструктури й порушення логістичних зв'язків до різкої зміни споживчого попиту та ринкових пропорцій. У таких умовах адаптація системи менеджменту стає не разовим проєктом, а безперервним процесом.

Практика показує: традиційні управлінські ієрархії, централізовані системи прийняття рішень та жорсткі бізнес-моделі втрачають ефективність. Підприємства змушені переходити до більш гнучких, децентралізованих, модульних підходів, які

дозволяють швидко перебудовувати виробництво, змінювати логістичні маршрути, трансформувати продуктову лінійку та оперативно формувати партнерські зв'язки.

Особливу роль у цьому процесі відіграє цифровізація. Вона не лише пришвидшує доступ до інформації, а й дозволяє оцінювати ризики в режимі реального часу, будувати прогностичні моделі та оптимізувати управлінські процеси. Використання хмарних платформ, мобільних систем контролю, інструментів Big Data та аналітики є сьогодні одним з основних чинників адаптивності.

Зазначимо, що сучасний менеджмент вимушено адаптується до обмеженого доступу до ресурсів, нестабільності ринків, потреби релокації виробництв і необхідності швидкої перебудови бізнес-процесів.

Серед ключових управлінських адаптацій варто виділити:

- перехід до моделей проактивного управління (підприємства не лише реагують на загрози, а й прогнозують їх, створюючи альтернативні сценарії функціонування);
- підвищення стійкості виробничих та логістичних процесів (диверсифікація постачальників, створення паралельних логістичних маршрутів, оптимізація запасів);
- цифровізація управлінських рішень (аналітичні системи застосовуються для оцінки попиту, аналізу фінансових ризиків, моделювання поведінки ринку в умовах невизначеності);
- формування адаптивних організаційних структур (скорочення зайвих рівнів управління, збільшення автономності команд і делегування повноважень);
- розвиток антикризових команд та управлінських штабів.

Важливим є те, що саме гнучкість підприємств одночасно може бути як перевагою так і загрозою для нього. З одного боку, бізнес, особливо малий, має здатність швидко перебудовуватися та приймати рішення, з іншого – обмежені ресурси, нестача інвестицій і недостатня цифрова готовність ускладнюють повну адаптацію.

Сучасні адаптивні підходи в бізнесі включають:

- створення невеликих команд змін, які відповідають за організацію трансформації;
- впровадження коротких експериментальних проєктів (pilot projects), які дають змогу тестувати нові рішення без значних витрат;
- використання простих цифрових інструментів автоматизації (CRM-систем, онлайн-сервісів управління задачами, мобільних платформ);
- активне залучення працівників до процесів прийняття рішень;
- формування внутрішньої культури, орієнтованої на навчання та інновації.

Адаптація системи менеджменту сьогодні набуває комплексного характеру, адже вона одночасно передбачає трансформацію організаційних структур, цифрову модернізацію внутрішніх процесів, оновлення бізнес-моделей та підвищення ефективності управління ризиками. Важливими її складовими також виступають посилення ролі лідерства й комунікацій, а також формування гнучких, мобільних і високоефективних команд, здатних швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища.

Підприємства, які інтегрують ці механізми, демонструють значно вищий рівень адаптивності, стійкості та конкурентоспроможності. В умовах українських реалій це особливо важливо, адже здатність бізнесу адаптуватися є не лише економічним, а й суспільним фактором стабільності.

Список використаних джерел:

1. Носань Н., Борисенко О., Назаренко Т. Антикризове управління та стратегічний розвиток підприємств у період війни. Економіка та суспільство. 2024. Вип. 68. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-18>
2. Дорош О., Клепець В., Нога О. Стратегії зовнішньоекономічної діяльності підприємств в умовах війни. Наукові перспективи. 2024. Вип. 5, № 47. С. 702–712.